Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Apostol Iacob, fratele Domnului

Preotul *(după proscomidirea Sfintelor Daruri la Masa Punerii înainte, săvârşită simplu şi fără rugăciunea Proscomidiei, care se zice mai târziu, stând în faţa Sfintei Mese, fiind închise încă uşile împărăteşti, zice în taină această rugăciune):*

Stăpâne, Doamne, Dumnezeul nostru, nu mă pierde pe mine, cel întinat de mulţimea păcatelor, căci, iată, m-am apropiat de această dumnezeiască şi cerească taină a Ta, nefiind vrednic, însă având nădejde în bunătatea Ta; către Tine ridic glasul meu, Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului; am greşit la Cer şi înaintea Ta şi nu sunt vrednic să privesc această sfântă şi duhovnicească masă a Ta, pe care tainic stă de faţă Unul – Născut Fiul Tău şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos, spre jertfă pentru mine, păcătosul şi străpunsul de toată întinăciunea.

Pentru aceasta, îţi aduc această rugăciune şi mulţumire, ca să trimiţi peste mine Duhul Tău, Mângâietorul, ca să mă întărească şi desăvârşească, spre lucrarea aceasta şi mă învrednicеşte ca cuvântul Tău, vestit de Tine poporului Tău prin mine, fără de osândă să-l fac cunoscut iarăşi întru Domnul nostru Iisus Hristos, cu care eşti binecuvântat împreună cu prea Sfântul, bunul şi de viaţă făcătorul şi de o fiinţă Duhul Tău, acum şi pururi şi în vecii vecilor. Amin!

(După aceea, deschizându-se uşile împărăteşti, rosteşte cu voce tare):

Preotul: Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Luminii celei întreite şi unice a dumnezeirii, cea care este una în Treime şi care se împarte fără să se despartă. Căci, Treime, Dumnezeul cel Unul Atotţiitorul, cerurile spun slava Lui, iar pământul stăpânirea şi marea putere a Lui şi toată făptura văzută şi nevăzută, pururi vesteşte mărirea Sa. Că Lui se cuvine toată slava, cinstea, puterea, gloria şi mărirea, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

Poporul: Amin!

Preotul: *(cu voce tare):*

Binefăcătorule şi Împărate, Făcătorul veacurilor şi a toată zidirea, primeşte Biserica Ta, dăruită Ţie prin Hristosul Tău, împlineşte fiecăruia ce este spre folos, adu pe toţi la desăvârşire şi fă-ne pe noi vrednici de harul sfinţeniei Tale, adunându-ne în sfânta, sobornicească şi apostolească Ta Biserică, pe care păzeşte-o cu cinstitul sânge al Unuia – Născut Fiului Tău, Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, cu care eşti binecuvântat şi slăvit, cu prea Sfântul şi bunul şi de viaţă făcătorul Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

Diaconul: *(totdeauna întors către popor, rosteşte):*

Domnului să ne rugăm!

Preotul: *(cu voce tare):*

Dumnezeule, Cel ce ai primit darurile lui Abel, jertfa lui Noe şi Avraam, tămâia lui Aaron şi Zaharia, primeşte şi din mâinile noastre, ale păcătoşilor, tămâia aceasta întru miros de bună mireasmă şi spre iertarea păcatelor noastre şi a tot poporul Tău, că binecuvântat eşti şi Ţie slavă se cuvine, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

(După aceasta, preotul cădeşte Sfânta Masă, apoi luând de pe aceasta Sfânta Scriptură şi dând-o diaconului, în timp ce purtătorul de lumină merge înainte, iese din Sfântul Altar şi face Intrare, cântând cu diaconul troparul (vohodul mic)[1]: „Unule – Născut, Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu". Cei ce intră, ajungând în mijlocul naosului, unde se află amvonul, pun pe acesta Sfânta Scriptură şi înaintează spre Sfântul Altar şi stând în faţa uşilor împărăteşti, zic cu voce tare următoarea rugăciune):

Dumnezeule, Atotţiitorule, Domnul cel cu nume mare, Cel ce ne-ai dat nouă intrare în Sfintele Sfintelor prin venirea Unuia – Născut Fiului Tău, Domnul şi Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, cerem şi rugăm bunătatea Ta; suntem înfricoşaţi şi cutremuraţi. Având să stăm înaintea sfântului Tău jertfelnic, trimite spre noi, Dumnezeule, harul Tău cel bun şi sfinţeşte

[1] Vohodul va decurge ca la obişnuita Liturghie

sufletele şi trupurile noastre întru smerenie, ca în cuget curat să-Ţi aducem Daruri, jertfe, prinoase pentru ştergerea păcatelor noastre şi ispăşirea a tot poporului Tău, cu harul şi cu îndurările şi cu iubirea de oameni a Unuia – Născut Fiului Tău, cu care eşti binecuvântat în vecii vecilor.

Poporul: *(corul)* Amin!

Preotul: *(după aceasta, intrând în Sfântul Altar, închinându-se, rosteşte în taină rugăciunea)*[2]*:*

Îndurate şi mult milostive, îndelung răbdătorule şi mult miluitorule, adevăratule Doamne, priveşte din sfântul Tău locaş şi ne auzi pe noi care ne rugăm Ţie şi ne izbăveşte de toată ispita diavolească şi omenească şi nu depărta de la noi ajutorul Tău, nici nu ne încerca peste puterile noastre, căci nu suntem vrednici să biruim cele potrivnice. Dar Tu eşti puternic, Doamne, să ne izbăveşti de toate împotrivirile. Mântuieşte-ne, Dumnezeule, de toate necazurile lumii acesteia, după bunătatea Ta, ca intrând cu cuget curat în sfântul Tău jertfelnic împreună cu cereştile Puteri fără osândă, să-Ţi înălţăm fericita şi întreit sfânta cântare şi săvârşind dumnezeiasca şi bineplăcuta Ţie Liturghie, să ne învrednicim de viaţa veşnică. Amin!

(În timp ce preotul intră în altar, întorcându-se către popor, zice):[3]

Diaconul: Cu pace, Domnului să ne rugăm!

Poporul: *(după fiecare cerere a diaconului cântă):*
Doamne, miluieşte!

Diaconul: Pentru pacea de sus şi pentru iubirea de oameni a lui Dumnezeu şi pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea şi pentru unirea tuturor sfintelor lui Dumnezeu Biserici, Domnului să ne rugăm.

[2]În timpul rugăciunilor corul cântă cu voce duioasă, stinsă, “Doamne miluieşte”. Iar când preotul rosteşte rugăciunea, până la răspuns, corul ţine isonul cu voce duioasă.
[3] Urmează Ectenia mare

4

Pentru ajutorul şi mântuirea Prea Sfinţitului Părintelui şi Arhiepiscopului nostru (...), a tot clerul şi a iubitorului de Hristos popor, Domnului să ne rugăm.

Pentru lăsarea păcatelor şi iertarea greşelilor noastre şi pentru ca să ne izbăvim noi de tot necazul, mânia, primejdia şi nevoia, Domnului să ne rugăm.

Pe Prea Sfânta, Prea Curata, Prea Slăvita, Binecuvântata, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururi Fecioara Maria, pe Sfântul slăvitul proroc Ioan Botezătorul şi Înaintemergătorul, pe dumnezeieştii şi întru totul lăudaţii Apostoli, pe slăviţii Prooroci şi purtători de biruinţă mucenici şi pe tot sfinţii şi drepţii să-i pomenim, ca toţi să fim miluiţi cu rugăciunile şi solirile lor.

Poporul: Doamne, miluieşte!

Preotul: Că sfânt eşti, Doamne, Dumnezeul nostru şi întru sfinţi locuieşti şi Te odihneşti şi Ţie slavă şi cântare întreit sfântă înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh acum şi pururi şi în vecii vecilor.

Poporul: Sfinte Dumnezeule *(şi celelalte ale imnului trisaghion):*[4]

(În timp ce se cântă imnul trisaghion, iese cu diaconul prin uşile împărăteşti ale Sfântului Altar către amvonul din mijlocul bisericii şi stând pe acesta, zice după completarea imnului trisaghion): [5]

Preotul: Pace tuturor!

Poporul: Şi duhului tău!

(Citeţul citeşte Apostolul, stând lângă amvon şi diaconul cădeşte, iar în taină zice):

[4] Preotul se închină în faţa Sfintei Mese, ca de obicei
[5] Preotul iese între uşile împărăteşti şi binecuvântează

Preotul: Ţie, Celui ce eşti plin de toată buna mireasmă şi bucurie, Doamne, Dumnezeul nostru, din care ne-ai dăruit şi nouă, Îţi aducem tămâia aceasta; ne rugăm să fie primită în cinstea Ta din mâinile noastre sărăcăcioase în sfântul şi cel mai presus de ceruri al Tău jertfelnic, întru miros de bună mireasmă, spre lăsarea păcatelor şi ispăşirea a Tot poporul; cu harul şi cu îndurările şi cu iubirea de oameni a Unuia – Născut Fiului Tău, cu care eşti binecuvântat, cu prea Sfântul şi bunul şi de viaţă făcătorul Tău Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor. Amin!

(După terminarea Apostolului):

Poporul: Aliluia *(de 3 ori).*

Diaconul: Să zicem toţi, Doamne miluieşte!

Poporul: Doamne miluieşte!

Diaconul: Doamne, Atotţiitorule, Cerescule, Dumnezeul părinţilor noştri, rugămu-ne Ţie, auzi-ne.

Pentru pacea a toată lumea şi unirea tuturor sfintelor Tale Biserici, să ne rugăm.

Pentru ajutorul şi mântuirea Prea Sfinţitului Arhiepiscopului Părintelui nostru (...), pentru tot clerul şi iubitorul de Hristos popor, să ne rugăm.

Pentru ca să ne izbăvim noi de tot necazul, mânia, primejdia şi nevoia, robia, moartea cea năpraznică şi fărădelegile noastre, să ne rugăm.

Pentru poporul ce stă de faţă şi aşteaptă de la Tine mare şi bogată milă, Te rugăm pe Tine, îndură-Te şi ne miluieşte pe noi.

Mântuieşte, Dumnezeule, poporul Tău şi binecuvântează moştenirea Ta. Cercetează lumea Ta cu milă şi cu îndurări.

Înalţă fruntea creştinilor, cu puterea cinstitei şi de viaţă făcătoarei cruci, cu solirile Prea Sfintei, Prea Binecuvântatei, Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarei, cu ale Înaintemergătorului şi ale Apostolilor şi cu ale tuturor sfinţilor Tăi,

6
Te rugăm mult milostive Doamne, auzi-ne pe noi, cei ce ne rugăm Ţie, şi ne miluieşte.

Poporul: Doamne, miluieşte! *(de 3 ori).*

(În timp ce diaconul zice cele mai de sus, se roagă în taină):

Preotul: Străluceşte în inimile noastre, iubitorule de oameni, Doamne, lumina cea curată a cunoaşterii şi deschide ochii minţii noastre spre înţelegerea evanghelicelor Tale învăţături; pune în noi şi frica fericitelor Tale porunci, ca, zdrobind poftele trupului, să petrecem viaţă duhovnicească, cugetând şi împlinind toate câte sunt spre bună plăcerea Ta.

(Şi după ce completează poporul cu << Doamne, miluieşte>>, zice cu voce tare):

Preotul: Tu eşti bună vestirea şi luminarea, Mântuitorul şi păzitorul sufletelor şi trupurilor noastre, Dumnezeule şi Unul – Născut Fiul Tău şi Prea Sfântul Tău Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

Diaconul: Să luăm aminte la sfânta citire.[6]

(Şi diaconul citeşte îndată Evanghelia, după care preotul predică cuvântul lui Dumnezeu, de pe amvonul din mijlocul bisericii, apoi înaintează împreună cu diaconul spre sfântul altar şi intrând înăuntru, se roagă în taină): [7]

Preotul: Dumnezeule, Cela ce ai sădit în noi dumnezeieştile şi mântuitoarele Tale cuvinte, luminează sufletele noastre, ale păcătoşilor spre înţelegerea celor ce au fost citite mai înainte, ca să ne arătăm nu numai ascultători ai duhovniceştilor cuvinte, ci şi săvârşitori ai faptelor bune, agonisindu-ne credinţă neprefăcută, viaţă nepătată, o vieţuire neabătută în Iisus Hristos, Domnul nostru, cu Care eşti împreună binecuvântat şi slăvit cu prea

[6] Preotul rosteşte "Înţelepciune drepţi, să ascultăm Sfânta Evanghelie..."
[7] Corul rosteşte cu voce lină şi lungeşte răspunsul "Slavă Ţie...", pentru ca preotul să aibă timp să rostească în taină rugăciunea

Sfântul şi bunul şi de viaţă făcătorul Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

(În timp ce preotul intră în Sfântul Altar, stând în faţa uşilor împărăteşti, zice întors cu faţa spre popor):

Diaconul: Să stăm cu luare aminte. Cu pace, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea de sus şi pentru iubirea de oameni a lui Dumnezeu şi mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea şi pentru unirea tuturor sfintelor lui Dumnezeu Biserici, Domnului să ne rugăm.

Pentru ajutorul şi mântuirea Prea Sfinţitului Arhiepiscopului Părintelui nostru (...), pentru tot clerul şi iubitorul de Hristos popor, Domnului să ne rugăm.

Pentru lăsarea păcatelor şi iertarea greşelilor noastre şi pentru ca să ne izbăvim noi de tot necazul, mânia, primejdia şi nevoia, ridicarea vrăjmaşilor, Domnului să ne rugăm.

Ziua toată desăvârşită, sfântă, cu pace şi fără de păcat a petrece, de la Domnul toţi să cerem.

Înger de pace, credincios, îndreptător, păzitor sufletelor şi trupurilor noastre de la Domnul să cerem.

Iertarea şi lăsarea păcatelor şi greşelilor noastre de la Domnul să cerem.

Cele bune şi de folos sufletelor noastre şi pace lumii de la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieţii noastre în pace şi cu sănătate a o săvârşi de la Domnul să cerem.

Sfârşit creştinesc vieţii noastre, fără durere, neînfruntat şi răspuns bun la înfricoşătoarea şi cutremurătoarea judecată a lui Hristos să cerem.

Pe Prea Sfânta, Prea Curata, Prea Slăvita, Binecuvântata Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururi Fecioara Maria; pe Sfântul, slăvitul Proroc Ioan Botezătorul şi Înaintemergătorul; pe dumnezeieştii şi prea lăudaţii Apostoli, slăviţii Prooroci, pe purtătorii de biruinţă mucenici, cu toţi sfinţii şi drepţii pomenindu-i, pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Poporul *(cu voce duioasă şi lung)***:** Ţie Doamne.

Preotul *(în taină)***:** Stăpâne, Făcătorule de viaţă şi Dătătorule al bunătăţilor, Cel ce ai dat oamenilor fericita nădejde a vieţii veşnice, pe Domnul nostru Iisus Hristos, învredniceşte-ne pe noi, Bunule, întru sfinţenie a-Ţi aduce şi această dumnezeiască Liturghie, spre dobândirea vieţii ce va să fie. *(cu voce tare)***:**

Ca sub stăpânirea Ta, totdeauna fiind păziţi şi la lumina adevărului fiind călăuziţi, Ţie slavă şi mulţumire înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

Diaconul: În pace lui Hristos să cântăm.

Nimeni din cei chemaţi, nimeni din cei nebotezaţi, nimeni din cei nu pot să se roage împreună cu noi. Unii pe alţii să vă cunoaşteţi: uşile; toţi drepţi.

Poporul: Să tacă tot trupul *(şi celelalte)*[8]*.* Heruvicul: „Noi cari pre heruvimi…”

(Preotul cu diaconul, în timpul cântării imnului, tăcând, aduc cinstitele daruri la Sfânta Masă. Înainte de aşezarea acestora pe masă şi în faţa uşilor Sfântului Altar, stând cu diaconul şi ţinând Sfântul Potir, întrerupându-se cântarea imnului la <<cu toată stăpânirea şi puterea>>, zice cu voce tare rugăciunea punerii înainte:)

Preotul: Dumnezeule, Dumnezeul nostru, Cel ce pâinea cea cerească, hrana a toată lumea, pe Domnul nostru Iisus Hristos L-ai trimis Mântuitor şi Răscumpărător, care ne binecuvântează şi ne sfinţeşte pe noi, însuţi binecuvântează această punere înainte şi o primeşte pe dânsa întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri. Pomeneşte, ca un bun şi de oameni iubitor, pe cei ce au adus-o şi pe cei pentru care s-a adus, iar pe noi ne păzeşte fără osândă, întru cinstita lucrare a dumnezeieştilor Tale Taine. Că s-a sfinţit şi s-a preaslăvit prea cinstitul şi de mare cuviinţă numele Tău: al

[8] A rămas în tradiţia Bisericii să se cânte numai în Sâmbăta Mare

9
Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

(Continuându-se psalmodia de la <<Heruvimii cei cu ochi mulţi>>, intră preotul cu diaconul în Sfântul Altar şi punând cinstitele Daruri pe Sfânta Masă, le cădeşte, rostind în taină rugăciunea:)

Preotul: Stăpâne Atotţiitorule, Împăratul slavei, Dumnezeule, Cel ce cunoşti toate înainte de a lua fiinţă, Însuţi vino împreună cu noi, cei ce ne rugăm Ţie în ceasul acesta şi ne izbăveşte de toată ruşinea păcatelor; curăţeşte mintea şi gândurile noastre de poftele cele spurcate, de toată înşelăciunea lumească şi de toată lucrarea diavolului şi primeşte din mâinile noastre ale păcătoşilor, tămâia aceasta, precum ai primit jertfa lui Abel şi Noe, Aaron şi Samuel şi a tuturor sfinţilor Tăi, izbăvindu-ne de tot lucrul rău şi ajutându-ne a bineplăcea totdeauna Ţie şi a ne închina şi a Te slăvi pe Tine Tatăl şi Unul – Născut Fiul Tău şi prea Sfântul Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor. Amin![9]

Diaconul: Cu înţelepciune, lui Dumnezeu să luăm aminte.[10]

Poporul: Cred într-unul Dumnezeu . . . *(şi celelalte).*

Preotul *(tainic)***:** Dumnezeule şi Stăpânul tuturor, învredniceşte-ne pe noi, nevrednicii, de ceasul acesta, Miluitorule de oameni, ca fiind curăţiţi de tot vicleşugul şi făţărnicia, să ne unim unul cu altul în legătura păcii şi a iubirii, întăriţi fiind în sfinţenia cunoaşterii dumnezeirii Tale prin Unul – Născut Fiul Tău, Domnul nostru Iisus Hristos, cu care eşti binecuvântat împreună cu prea Sfântul şi bunul şi de viaţă făcătorul Tău Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

Diaconul: Să stăm bine. Cu pace Domnului să ne rugăm.

Poporul: Amin!

[9] Ajuns în mijlocul bisericii, preotul poate pomeni poporul : “Pe voi, pre toţi, dreptmăritorilor creştini…”
[110] Sau, se poate rosti:”Uşile, uşile, cu înţelepciune să luăm aminte… “

Preotul: Pace tuturor.

Poporul: Şi duhului tău.

Diaconul: Să ne iubim unii pe alţii cu sărutarea sfântă *(şi după îmbrăţişare)***:** Capetele noastre Domnului să le plecăm.

Preotul *(închinându-se, zice în taină)***:** Unule Doamne şi Milostive Dumnezeule, celor ce-şi pleacă grumajii înaintea sfântului Tău jertfelnic şi cer de la Tine daruri duhovniceşti, trimite-le harul Tău cel bun şi binecuvântează-ne pe noi toţi cu toată binecuvântarea duhovnicească şi neîmpuţinată, Cel ce locuieşti în ceruri şi spre cele de jos priveşti. Că lăudat şi închinat şi prea slăvit este prea sfânt numele Tău, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin!

Diaconul *(către preot)*: Doamne, miluieşte.

Preotul: Domnul să binecuvânteze şi împreună cu noi să slujească şi vrednici să ne facă de a sta înaintea sfântului său jertfelnic şi de venirea Sfântului Său Duh, cu harul şi cu miluirea Sa de oameni, totdeauna, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

(După aceea, preotul stând, înseamnă Darurile, zicând): Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace *(de 3 ori)* .

Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta *(de 3 ori)* .

Să se umple de laudă gura mea, Doamne, ca să laud slava Ta, toată ziua mărirea Ta *(de 3 ori)* .

(Şi în timp ce face semnul crucii, rosteşte) :

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Amin!

(Şi închinându-se într-o parte şi alta, zice cu voce melodioasă) :

Slăviţi pe Domnul împreună cu mine şi să înălţăm numele Lui împreună.

Poporul *(răspunde melodios)***:** Duhul Sfânt să coboare peste tine şi puterea Celui Prea Înalt să te umbrească.

(Apoi rostesc slujitorii împreună sau numai diaconul) :

Să ne pomenească Domnul întru împărăţia cerurilor, totdeauna, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

(După aceasta, zice rar) :

Diaconul: Cu pace, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuieşte, miluieşte şi ne păzeşte pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Pentru pacea de sus şi pentru iubirea de oameni a lui Dumnezeu şi pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea şi pentru unirea tuturor sfintelor lui Dumnezeu Biserici, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfânta, sobornicească şi apostolească Biserică, cea de la marginile şi până la marginile pământului, Domnului să ne rugăm.

Pentru ajutorul şi mântuirea Prea Sfinţitului Arhiepiscopului şi Părintelui nostru (...), şi pentru tot clerul şi de Hristos iubitorul popor. Domnului să ne rugăm.

Pentru prea evlavioşii şi de Dumnezeu iubitorii împăraţi, pentru toată curtea şi ostaşii lor şi pentru ajutorul de sus şi biruinţa lor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfânta şi împărătească cetate a lui Hristos Dumnezeul nostru, pentru toate oraşele şi satele şi pentru cei ce cu dreaptă credinţă şi evlavie lui Dumnezeu locuiesc într-însele, pentru pacea şi apărarea lor, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce aduc daruri şi fac bine în sfintele lui Dumnezeu biserici şi pentru cei ce-şi aduc aminte de cei sărmani, de văduve şi orfani, pentru cei străini şi care sunt în nevoi şi pentru cei ce ne-au poruncit ca să-i pomenim în rugăciunile noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei bătrâni şi neputincioşi, pentru cei bolnavi, pentru cei în suferinţă, pentru cei supăraţi de duhuri necurate şi pentru

grabnica lor tămăduire de la Dumnezeu şi mântuire, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce petrec în fericire şi curăţie şi în nevoinţe şi căsătorie cinstită petrec, pentru cuvioşii părinţi şi fraţi care se ostenesc prin munţi şi peşteri şi în crăpăturile pământului, Domnului să ne rugăm.

Pentru creştinii care călătoresc pe apă, pe uscat şi prin aer şi pentru întoarcerea lor acasă, cu pace şi bucurie, Domnului să ne rugăm.

Pentru părinţii şi fraţii noştri ce sunt de faţă şi se roagă împreună cu noi în acest sfânt ceas şi în tot timpul, pentru sârguinţa, truda şi râvna lor, Domnului să ne rugăm.

Pentru tot sufletul creştinesc necăjit şi întristat, care are nevoie de mila şi ajutorul lui Dumnezeu, pentru întoarcerea celor rătăciţi, pentru sănătatea celor bolnavi, pentru izbăvirea celor robiţi, pentru odihna părinţilor şi fraţilor noştri mai înainte adormiţi, Domnului să ne rugăm.

Pentru lăsarea păcatelor şi greşelilor noastre şi pentru ca să ne izbăvim noi de tot necazul, mânia, primejdia, nevoia şi ridicarea neamurilor, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să fie auzită şi bine primită rugăciunea noastră înaintea lui Dumnezeu şi să ne trimită nouă milele şi îndurările Sale cele bogate.

Pe Prea Sfânta, Prea Curata, Prea Slăvita, Binecuvântata Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururi Fecioara Maria, pe sfinţii şi fericiţii: slăvitul Proroc Ioan Botezătorul şi Înaintemergătorul, Ştefan întâiul diacon şi întâiul mucenic, pe proorocii Aaron, Ilie, Elisei, Samuil, David, Daniil şi pe toţi sfinţii şi drepţii să-i pomenim, ca să fim miluiţi toţi cu rugăciunile şi mijlocirile lor.

Mai cu osârdie pentru buna întocmire a văzduhurilor, pentru vremuri paşnice, ploi folositoare, îmbelşugarea de roade şi buna rodire a pământului şi pentru încoronarea anului cu belşug, Domnului să ne rugăm.

Şi pentru cinstitele, cereştile, negrăitele, curatele, slăvitele, înfricoşătoarele şi cutremurătoarele dumnezeieşti Daruri ce stau înainte şi pentru mântuirea celui ce este de faţă şi le aduce pe ele cinstitul Părintele şi Arhiepiscopul nostru (sau preotul nostru), pe Domnul Dumnezeul nostru să-L rugăm.

Poporul: Doamne miluieşte *(de 3 ori)* .

(În timp ce zice diaconul ectenia generală de mai sus, închinându-se, zice următoarele rugăciuni) :[11]

Preotul: Cel ce ne-ai cercetat pe noi cu milă şi îndurare, Stăpâne Doamne, şi ne-ai dăruit îndrăznire nouă, umiliţilor şi nevrednicilor păcătoşilor robilor Tăi, şi fără de sânge jertă pentru păcatele noastre şi neştiinţele poporului, caută spre mine, nevrednicul robul Tău, şi şterge greşelile mele pentru îndurarea Ta şi-mi curăţeşte buzele şi inima de toată întinăciunea trupului şi a duhului şi îndepărtează de la mine tot gândul necurat şi necugetat şi fă-mă vrednic de această Liturghie cu puterea prea Sfântului Tău Duh; primeşte-mă pentru bunătatea Ta să mă apropii de sfântul jertfelnic şi binevoieşte, Doamne, să fie primite aceste Daruri ce se aduc din mâinile noastre şi fiind îngăduitor neputinţelor mele, nu mă arunca de la faţa Ta, nici Te scârbi de nevrednicia mea, ci miluieşte-mă, Dumnezeule, şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegile mele, ca neosândit venind înaintea slavei Tale, să mă învrednicesc de acoperământul Unuia – Născut Fiului Tău şi de strălucirea prea Sfântului Tău Duh şi să nu fiu respins ca un rob al păcatului, ci ca un slujitor al Tău să aflu har, milă şi lăsarea păcatelor, în veacul de acum şi în cel viitor. Aşa, Stăpâne, Atotţiitorule, Atotputernice Doamne, ascultă rugăciunea mea, că Tu eşti Acela ce toate le lucrezi în toţi şi toţi cerem în toate împrejurările ajutorul şi apărarea Ta şi a Unuia – Născut Fiului Tău şi a Duhului de viaţă făcător, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Dumnezeule, Cela ce pentru multa şi negrăita Ta iubire de oameni ai trimis în lume pe Unul – Născut Fiul Tău, ca să întorci oaia cea rătăcită, nu-Ţi întoarce faţa de la noi păcătoşii, care îţi aducem Ţie această înfricoşătoare şi fără de sânge jertfă, căci nu ne punem nădejdea în dreptăţile noastre, ci în mila Ta cea bună, prin care tot neamul omenesc îl mântuieşti. Iar acum, Te rugăm şi chemăm bunătatea Ta, ca să nu fie spre osânda poporului Tău

[11] În lipsa diaconului, preotul rosteşte ectenia şi rugăciunile, iar în timpul rugăciunilor corul cântă prelung “Doamne miluieşte”

această Taină dăruită nouă spre mântuire, ci spre iertarea păcatelor, spre înnoirea sufletelor şi trupurilor, spre bunăplăcerea Ta, a lui Dumnezeu şi Tatăl.

Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce ne-ai zidit pe noi şi ne-ai adus în această viaţă, Cel ce ne-ai arătat calea mântuirii, dăruindu-ne descoperirile tainelor cereşti, Tu eşti Cel ce ne-ai rânduit întru slujirea aceasta cu puterea prea Sfântului Tău Duh; binevoieşte, Stăpâne, să fim slujitorii noului Tău aşezământ, lucrători ai tainelor Tale cele neprihănite şi primeşte-ne pe noi, cei ce ne apropiem de sfântul Tău jertfelnic, după mulţimea milei Tale, spre a fi vrednici să-Ţi aducem Ţie daruri şi jertfe pentru noi înşine şi pentru neştiinţele poporului şi dă-ne nouă, Doamne, cu toată frica şi cu cuget curat să-Ţi aducem această duhovnicească şi fără de sânge jertfă, pe care primind-o în sfântul şi cel mai presus de ceruri al Tău jertfelnic, întru miros de bună mireasmă, dăruieşte-ne harul prea Sfântului Duh. Aşa Dumnezeule, caută spre noi şi ia aminte la această slujire duhovnicească a noastră şi primeşte-o pe dânsa cum ai primit darurile lui Abel, jertfele lui Noe, arderile de tot ale lui Avraam, prinoasele preoţeşti ale lui Moise, jertfele de împăcare ale lui Samuel, pocăinţa lui David, tămâia lui Zaharia;cum ai primit din mâna Sfinţilor Tăi Apostoli această slujire adevărată, astfel primeşte şi din mâinile noastre, ale păcătoşilor, aceste Daruri ce sunt puse înainte, cu bunătatea Ta, şi fă să fie bine primită aducerea noastră, sfinţită cu Sfântul Duh, pentru ispăşirea greşelilor noastre şi a neştiinţelor şi spre odihna sufletelor celor mai înainte adormiţi, ca şi noi, păcătoşii şi nevrednicii robii Tăi, învrednicindu-ne, să slujim fără viclenie sfântul Tău jertfelnic, să luăm plata credincioşilor şi înţelepţilor economi, şi să aflăm har şi milă în ziua cea înfricoşată a răsplătirii Tale celei bune şi drepte.

Mulţumim Ţie, Doamne, Dumnezeul nostru, că ne-ai dăruit îndrăznire spre intrarea Sfintelor, pe care ai făcut-o pentru noi cale nouă şi vie, prin catapeteasma trupului Hristosului Tău. Învrednicindu-ne dar să intrăm în locul sălăşluirii Tale, să ajungem înăuntru Catapetesmei şi să privim Sfintele Sfintelor, să cădem la a Ta bunătate, Stăpâne, ca să ne miluieşti pe noi; şi pentru că suntem înfricoşaţi şi cutremuraţi, având a sta înaintea sfântului Tău jertfelnic şi a-Ţi aduce această înfricoşătoare şi fără de sânge jertfă pentru păcatele noastre şi neştiinţele poporului, trimite

Dumnezeule, peste noi harul Tău cel bun şi sfinţeşte sufletele, trupurile şi duhurile noastre şi schimbă gândurile noastre întru evlavie, ca cu cuget curat să-Ţi aducem milă, pace şi jertfă de laudă.

(cu voce tare) :

Cu mila şi cu îndurările şi iubirea de oameni a Unuia – Născut Fiului Tău, cu care eşti binecuvântat, împreună cu prea Sfântul şi de viaţă făcătorul Tău Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

Pace tuturor!

Diaconul: Să stăm bine; să stăm cu evlavie; să stăm cu frică şi căinţă, să luăm aminte sfânta jertfă cu pace a o aduce lui Dumnezeu.

Poporul: Mila păcii, jertfa laudei.

Preotul *(în taină)***:** Şi descoperind acoperămintele Tainelor ce înconjoară închipuit această sfântă lucrare, luminează-ne pe noi şi umple vederea noastră duhovnicească de lumina Ta cea necuprinsă şi curăţind smerenia noastră de toată întinăciunea trupului şi a duhului, fă vrednică de această înfricoşătoare şi cutremurătoare stare de faţă, că milostiv şi mult îndurat Dumnezeu eşti şi Ţie slavă înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

(cu voce tare) :

Dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi harul Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi împărtăşirea şi darul prea Sfântului Duh să fie cu noi cu toţi.

Poporul: Şi cu duhul tău.

Preotul: Sus să avem mintea şi inimile.

Poporul: Avem către Domnul.

Preotul: Să mulţumim Domnului.

Poporul: Vrednic şi drept. [12]

Preotul *(închinându-se, se roagă în taină)*: Cu adevărat vrednic şi drept, cuviincios şi trebuincios este a Te lăuda, a-Ţi cânta, a Te închina, a Te mări, a-Ţi mulţumi Ţie, Făcătorul a toată zidirea văzută şi nevăzută, comoara bunătăţilor veşnice, izvorul vieţii şi al nemuririi, Dumnezeul şi Stăpânul tuturor; pe care-L laudă cerurile şi cerurile cerurilor şi toate puterile acestora, soarele şi luna şi toată mulţimea stelelor, pământul, marea şi toate cele ce sunt într-nsele; Ierusalimul, adunarea cerească a celor aleşi, Biserica celor întâi născuţi, scrişi în ceruri; duhurile dreptţilor şi proorocilor; sufletele mucenicilor şi apostolilor, îngerii, tronurile, domniile, începătoriile, stăpânirile şi puterile înfricoşătoare, heruvimii cu ochi mulţi şi serafimii cu câte şase aripi, care cu două îşi acoperă feţele, cu două picioarele, iar cu două zboară, chemându-se unul pe altul, cu graiuri neîncetate şi cu cântări de laudă nesfârşită.

(cu voce tare):

Cântarea de biruinţă a slavei Tale celei nemărite, cu glas puternic cântând, strigând, mărind, glas înălţând şi grăind.*

Poporul: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea Lui; osana întru cei de sus. Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus.

Preotul *(stând, face cruce peste Daruri, zicând în sine):* Sfânt este, Împărate al veacurilor, Domn şi dătător a toată sfinţenia; Sfânt şi Unul – Născut Fiul Tău, Domnul nostru Iisus Hristos, prin care toate le-ai făcut; Sfânt şi Duhul Tău cel prea Sfânt, cel ce cercetează toate şi adâncurile Tale, ale lui Dumnezeu şi Tatăl.

[12] Corul poate cânta: “Cu vrednicie şi cu dreptate…”
* Preotul ridică steluţa

17

Sfânt eşti, Atotputernice, Înfricoşătorule, Bunule, mult îndurate, Cel ce ai milă de făptura Ta; Cel ce ai făcut pe om din pământ, după chipul şi asemănarea Ta şi i-ai dăruit desfătarea raiului; pe care, călcând porunca Ta şi căzând, nu l-ai trecut cu vederea şi nici nu l-ai părăsit, Bunule, ci l-ai povăţuit pe el ca un părinte îndurat, chemându-l prin lege, călăuzindu-l prin prooroci, mai pe urmă trimiţând în lume pe însuşi Unul – Născut Fiul Tău, Domnul nostru Iisus Hristos, ca prin venirea Lui, să ridice şi să înnoiască chipul Tău, care coborându-se din cer şi întrupându-se din Duhul Sfânt şi din Sfânta Născătoare de Dumnezeu şi pururi Fecioara Maria şi împreună cu oamenii petrecând, toate le-ai economisit, pentru mântuirea neamului nostru. Apoi, având Cel fără de păcat să primească moartea de bună voie şi de viaţă făcătoare prin cruce, pentru noi, păcătoşii, în noaptea în care ai fost predat, mai vârtos în care El însuşi s-a predat pe Sine, pentru viaţa şi mântuirea lumii.

Preotul *(după cuvintele acestea, luând cu mâna Sfânta Pâine şi făcând cruce zice în taină):* [13]

Luând pâinea în sfintele şi preacuratele Sale mâini, privind spre cer şi arătând-o Ţie, Dumnezeul şi Tatăl, mulţumind, binecuvântând-o, sfinţind-o şi frângând-o, a dat-o sfinţilor şi fericiţilor Săi apostoli şi ucenici zicând *(cu voce tare):*

Luaţi, mâncaţi; acesta este trupul Meu, care pentru voi se frânge şi se dă spre iertarea păcatelor.

Poporul: Amin!

Preotul *(punând la loc Sfânta Pâine şi luând potirul în mâini, zice în taină):*

Asemenea după cină, luând paharul şi amestecând vin cu apă, privind spre cer şi arătându-l Ţie, Dumnezeul şi Tatăl şi mulţumind, binecuvântându-l, sfinţindu-l, umplându-l de Duhul Sfânt, a dat sfinţilor şi fericiţilor Săi apostoli şi ucenici, zicând *(cu voce tare):*

[13] Preotul arată cu mâna şi o însemnează crucişi, atingând-o sau ridică Sf. Disc cu totul. Aceasta pentru a fi prudent şi a feri Sfântul Agneţ să se sfarme şi pentru a nu strica rânduiala miridelor de pe Sf. Disc

Beţi dintru acesta toţi; acesta este sângele Meu, a Legii celei noi, care pentru voi şi pentru mulţi se varsă şi se dă spre iertarea păcatelor.

Diaconul:
Credem şi mărturisim.

Poporul: Doamne, moartea Ta o vestim şi Învierea Ta o mărturisim.

Preotul *(în taină):*
Aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea; căci de câte ori veţi mânca pâinea aceasta şi veţi bea paharul acesta, moartea Fiului Omului vestiţi şi Învierea Lui mărturisiţi, până când va veni.

(Apoi, făcând semnul crucii şi îngenunchind, zice rugându-se):[14]
Aducându-ne aminte şi noi, păcătoşii, de patimile Sale cele de viaţă făcătoare, de crucea mântuitoare, de moartea şi îngroparea şi de învierea Sa cea de a treia zi din morţi şi de înălţarea la ceruri şi de şederea de-a dreapta Ta, a lui Dumnezeu şi Tatăl, şi de a doua şi înfricoşătoarea Lui venire, când va veni cu slavă să judece viii şi morţii, când va răsplăti fiecăruia după faptele sale, cruţă-ne pe noi Dumnezeule *(de 3 ori):* mai vârtos după marea Ta milostivire, aducem Ţie, Stăpâne, această înfricoşătoare şi fără de sânge jertfă, rugându-ne, ca nu după păcatele noastre şi nici după fărădelegile noastre să ne răsplăteşti pe noi, ci după bunătatea şi negrăita Ta iubire de oameni, trecând cu vederea şi ştergând zapisul cel împotriva noastră a celor ce ne rugăm Ţie, să ne dăruieşti cereştile şi veşnicele Tale daruri, pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit, pe care le-ai pregătit Dumnezeule, celor ce Te iubesc pe Tine, şi să nu pierzi pentru păcatele mele poporul Tău, iubitorule de oameni, Doamne.

(Cu voce tare şi melodios):
Că poporul Tău şi Biserica Ta Te roagă pe Tine.

[14] Corul poate cânta “Pre Tine Te lăudăm...” duios.

Poporul: Miluieşte-ne pe noi, Doamne Dumnezeule, Părinte Atotţiitorule *(de 3 ori)*.

Preotul *(ridicându-se, zice în sine):*
Miluieşte-ne pe noi, Dumnezeule Atotstăpânitorule; miluieşte-ne pe noi, Dumnezeule, Mântuitorul nostru; miluieşte-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta şi trimite peste noi şi peste Darurile acestea ce stau înainte, Duhul Tău cel prea Sfânt, şi de viaţă făcătorul, cel ce împreună cu Tine, Dumnezeul şi Tatăl şi cu Unul – Născut Fiul Tău stă pe scaun; cel ce împreună stăpâneşte, cel de o fiinţă şi împreună veşnic, care a grăit prin lege şi profeţi şi prin noul Tău aşezământ, care a coborât în chip de porumb peste Domnul nostru Iisus Hristos în râul Iordanului şi a stat deasupra Lui, care a coborât apoi peste sfinţii Tăi apostoli, în chipul limbilor de foc, în foişorul sfântului şi slăvitului Sion, în ziua Cincizecimii; pe prea Sfântul Duhul Tău acesta trimite-L, Stăpâne, peste noi şi peste aceste Sfinte Daruri ce sunt puse înainte, ca cercetându-le cu sfânta, buna şi slăvita Lui venire, să sfinţească şi să facă pâinea aceasta sfântul trup al lui Hristos.

Diaconul:
Amin!

Preotul:
Şi paharul acesta cinstit sângele lui Hristos.

Diaconul:
Amin!

Preotul *(stând şi însemnând Darurile, zice în sine)***:**
Ca să fie celor ce se vor împărtăşi dintr-însele spre iertarea păcatelor şi spre viaţă veşnică.

Diaconul:
Amin!

Preotul *(în sine)***:** Spre sfinţirea sufletelor şi trupurilor, amin; spre săvârşirea de fapte bune, amin; spre sprijinirea sfintei Tale sobornicești, apostoleşti Biserici, pe care ai întemeiat-o pe piatra credinţei, ca să n-o poată birui porţile iadului; izbăvind-o de tot eresul şi sminteala celor ce lucrează fărădelegea şi păzind-o până la sfârşitul veacurilor.

Diaconul:
Amin!

Preotul *(făcând semnul crucii, se roagă în timp ce poporul cântă de mai multe ori: Pomeneşte, Doamne, Dumnezeul nostru)***:** [15]

Îţi aducem această jertfă, Stăpâne, şi pentru sfintele Tale locuri pe care le-ai slăvit cu arătarea Hristosului Tău şi cu venirea prea Sfântului Tău Duh; mai întâi pentru sfântul şi slăvitul Sion, maica tuturor Bisericilor; şi pentru sfânta Ta sobornicească, apostolească Biserică de pe tot pământul; dăruieşte-i şi acum, Stăpâne, darurile cele bogate ale prea Sfântului Tău Duh. Adu-Ţi aminte, Doamne, şi de sfinţii noştri părinţi şi episcopi, care se află într-însa, care drept învaţă cuvântul adevărului Tău în toată lumea. Întâi pomeneşte, Doamne, Dumnezeul nostru, pe cuviosul Părintele nostru, Înalt Prea Sfinţitul nostru Arhiepiscop (...), dăruieşte-i bătrâneţe cinstită, păzeşte-l întru ani îndelungaţi, ca să păstorească poporul Tău cu toată evlavia şi sfinţenia.

Pomeneşte, Doamne, cinstita preoţime de aici şi de pretutindeni, cea întru Hristos diaconime, pe toţi ceilalţi slujitori, toată tagma bisericească şi pe toţi fraţii noştri, cei întru Hristos şi tot poporul iubitor de Hristos.

Pomeneşte, Doamne, pe preoţii cei împreună de faţă cu noi, care slujesc în această sfântă oră înaintea sfântului Tău jertfelnic, la aducerea sfintei Tale şi celei fără de sânge jertfe, şi le dă lor şi nouă cuvânt întru deschiderea gurii noastre, spre slava şi lauda prea sfântului Tău nume.

Pomeneneşte-mă Doamne, după mulţimea milei şi a îndurărilor Tale, şi pe mine, umilitul, nevrednicul şi păcătosul robul Tău şi acoperă-mă cu milă şi cu îndurări; izbăveşte-mă şi scapă-

[115] Corul cântă cu voce duioasă şi repetând : „Amin”.

mă de cei ce mă izgonesc, Doamne, Domnul puterilor, şi să nu intri la judecată cu robul Tău, iar pentru că a sporit întru mine păcatul, să prisosească harul Tău. Pomeneşte, Doamne, pe diaconii care înconjoară sfântul Tău jertfelnic, dăruieşte-le viaţă nepătată, neîntinată păstrează slujirea lor, moarte bună hărăzindu-le.

Pomeneşte, Doamne, sfânta şi împărătească cetate a Ta, a Dumnezeului nostru şi toate oraşele şi satele şi pe cei ce cu dreaptă credinţă şi cu evlavie locuiesc într-nsele, pentru pacea şi apărarea lor.

Pomeneşte, Doamne, pe prea evlavioşii şi de Hristos iubitorii noştri împăraţi, toată curtea şi ostaşii lor, pentru ajutorul şi biruinţele lor de la Dumnezeu.

Pune mâna pe cruce şi pavăză şi ridică-Te întru ajutorul lor şi supune lor neamurile barbare care vin cu război; călăuzeşte voile lor, ca să petrecem viaţă paşnică şi netulburată, cu toată evlavia şi cuviinţa.

Pomeneşte, Doamne, pe cei bătrâni şi neputincioşi, pe cei bolnavi şi trudiţi şi pe cei supăraţi de duhuri necurate şi pentru grabnica lor tămăduire de la Tine, Dumnezeule şi pentru mântuirea lor.

Pomeneşte, Doamne, tot sufletul creştinesc cel necăjit şi întristat, care are nevoie de mila şi ajutorul Tău, Dumnezeule şi pentru întoarcerea celor rătăciţi.

Pomeneşte, Doamne, pe cei ce petrec în fericire şi evlavie şi nevoinţe, pe cuvioşii părinţi şi fraţi ai noştri ce se nevoiesc în munţi şi peşteri şi în crăpăturile pământului, pentru numele Tău.

Pomeneşte, Doamne, pe toţi spre tot binele; pe toţi miluieşte, Stăpâne; împacă-Te cu noi toţi; împacă mulţimile poporului Tău; risipeşte neînţelegerile, opreşte războaiele; pune capăt schismelor Bisericilor; zdrobeşte răzvrătirea eresurilor; doboară mândria păgânilor; înalţă crucea creştinilor ortodocşi; dăruieşte-ne nouă pacea şi iubirea Ta, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, nădejdea tuturor marginilor pământului.

Adu-Ţi aminte, Doamne, de buna întocmire a văzduhului, de vremuri paşnice, de ploi folositoare de îmbelşugarea şi buna rodire a pământului şi de încoronarea anului cu bunătatea Ta; căci ochii tuturor spre Tine nădăjduiesc şi Tu le dai hrană la timpul

potrivit; deschizi Tu mâna Ta şi toată vietatea o umpli de bună voire.

Pomeneşte, Doamne, şi pe cei ce-au adus daruri în sfintele lui Dumnezeu biserici şi-şi aduc aminte de cei lipsiţi şi pe cei care ne-au poruncit să ne aducem aminte de ei în rugăciunile noastre.

Binevoieşte încă, Doamne, să-Ţi aduci aminte de cei ce au adus aceste daruri în ziua de azi la sfântul Tău jertfelnic şi pentru care fiecare a adus sau îi are în gând, şi pe cei ce acum au fost pomeniţi.

Pomeneşte, Doamne, şi pe părinţii, rudele şi prietenii noştri (...). Adu-Ţi aminte de toţi dreptmăritorii creştini pe care i-am pomenit şi pe care nu i-am pomenit; dă-le în locul celor pământeşti, cele cereşti; în locul celor stricăcioase, cele nestricăcioase, în locul celor vremelnice, cele veşnice, după făgăduinţa Hristosului Tău, pentru că Tu ai puterea morţii şi vieţii. Binevoieşte încă, Stăpâne, să-Ţi aduci aminte de cei ce din veac Ţi-au plăcut Ţie, în neam şi în neam, sfinţii părinţi, patriarhi, prooroci, apostoli, mucenici, mărturisitori, învăţători, apostoli, şi de tot sufletul drept adormit în credinţă. Adu-Ţi aminte, Doamne, de îngerescul glas care zice: Bucură-Te Cea plină de dar, Domnul este cu Tine, binecuvântată eşti Tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui Tău, că ai născut pe Mântuitorul sufletelor noastre.

(cu voce tare):

Mai ales pe Prea Sfânta, Prea Curata, Prea Binecuvântata Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria.

Poporul: Pomeneşte, Doamne, Dumnezeul nostru.[16]

Preotul *(în taină):* Pe sfântul, slăvitul Proroc Ioan Botezătorul şi Înaintemergătorul, pe sfinţii apostoli şi prooroci, pe patriarhi şi drepţi, pe sfinţii mucenici şi mărturisitori. Pomeneşte, Doamne, Dumnezeule, pe sfinţii părinţii noştri arhiepiscopi şi tot trupul, pe care i-am pomenit şi pe care nu i-am pomenit. Odihneşte-i acolo

[16] Axion

în locul celor vii, în împărăţia Ta, în desfătarea raiului, în sânul lui Avraam, Isaac şi Iacob, sfinţii părinţii noştri, de unde a fugit durerea, întristarea şi suspinarea, unde priveşte şi străluceşte de-a pururi lumina feţei Tale.

Sfârşitul vieţii noastre, Doamne, creştineşte, bine plăcut şi fără de păcat îl călăuzeşte, adunându-ne pe noi sub picioarele aleşilor Tăi, ceea ce voieşti şi cum voieşti, numai fără de ruşine şi păcate; prin Unul – Născut Fiul Tău, Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Căci numai El s-a arătat pe pământ fără de păcat.

Diaconul*:* Şi pentru pacea şi bună starea a toată lumea şi a sfintelor lui Dumnezeu Biserici şi pentru acei pentru care fiecare a adus jertfe sau îi are în gând şi pentru poporul ce se află de faţă şi pentru toţi şi pentru toate.

Preotul *(cu voce tare):* Dă-ne nouă şi lor, ca un stăpân bun şi de oameni iubitor.

Poporul: Uşurează, lasă, iartă, Dumnezeule, păcatele noastre, cele de voie şi cele fără de voie, cele cu ştiinţă şi neştiinţă.

Preotul *(cu voce tare):* Cu mila şi cu îndurările şi cu iubirea de oameni a Hristosului Tău, cu care eşti binecuvântat şi preaslăvit, cu prea Sfântul şi bunul şi de viaţă făcătorul Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Poporul: Amin!

Preotul: Pace tuturor.

Poporul: Şi duhului tău.

Diaconul: Iar şi iar, cu pace, totdeauna Domnului să ne rugăm.

Pentru cinstitele, negrăitele, prea curatele, slăvitele, înfricoşătoarele, cutremurătoarele, dumnezeieştile Daruri ce s-au adus şi s-au sfinţit, Domnului să ne rugăm.

Ca Domnul Dumnezeul nostru, Cel ce le-a primit pe dânsele în sfântul, cel mai presus de ceruri, înţelegătorul şi duhovnicescul Său jertfelnic întru miros de bună mireasmă, să ne trimită dumnezeiescul har şi harul prea Sfântului Duh, să ne rugăm.

Unirea credinţei şi împărtăşirea prea Sfântului şi prea închinatului Său Duh cerând, pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos, Dumnezeului nostru să o dăm.

Poporul *(cu voce duioasă şi lungă)***:** Ţie, Doamne.

Preotul *(în taină)***:** Dumnezeule şi Tatăl Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Domnul cel cu nume mare, fiinţa prea fericită, bunătate nesfârşită, Dumnezeul şi Stăpânul tuturor, Care eşti binecuvântat în vecii vecilor, Cel ce şezi pe heruvimi şi slăvit eşti de serafimi, Tu, căruia îi stau împrejur mii de mii şi zeci de mii de oşti îngereşti şi de arhangheli, ai primit întru miros de bună mireasmă darurile, prinoasele şi roadele aduse şi ai binevoit a sfinţi şi desăvârşi, Bunule, cu harul Hristosului Tău şi al prea Sfântului Tău Duh, sfinţeşte, Stăpâne, şi sufletele, trupurile şi duhurile noastre, pătrunde în gândurile noastre, cercetează cugetele noastre; depărtează de la noi tot gândul rău, toată cugetarea neînfrânată, pofta şi smintirea ruşinoasă, tot cuvântul necugetat, toată pizma, trufia şi făţărnicia, toată amărăciunea şi viclenia, mânia, ţinerea de minte a răului, hula, iubirea de argint, trândăvia şi toată mişcarea trupului şi duhului potrivnică sfinţeniei Tale.

(cu voce tare):

Şi ne învredniceşte pe noi, Stăpâne, iubitorule de oameni, Doamne, cu îndrăzneală fără de osândă, cu inimă curată, cu suflet luminat, cu faţa neînfruntată, cu buze sfinţite, să îndrăznim a Te ruga pe Tine, Dumnezeul cel Sfânt în ceruri, Tată, şi a zice:

Poporul: Tatăl nostru…

Preotul *(stând, zice în sine):* Şi nu ne duce pe noi în ispită, Doamne, Dumnezeul puterilor, care cunoşti neputinţa noastră, ci ne izbăveşte de cel rău şi din lucrările lui, şi de toată defăimarea

şi uneltirea lui pentru numele Tău cel sfânt, chemat asupra smereniei noastre.

(cu voce tare):

Că a ta este împărăţia şi puterea şi mărirea a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

Poporul: Amin!

Preotul: Pace tuturor!

Diaconul: Ţie am plecat, Doamne, noi, robii Tăi, grumajii noştri, în faţa sfântului jertfelnic, aşteptând milele Tale cele bogate; trimite-ne şi acum harul Tău cel bogat şi binecuvântarea Ta, Stăpâne, şi sfinţeşte sufletele, trupurile şi duhurile noastre, ca să ne învrednicim să ne facem părtaşi şi primitori ai Sfintelor Tale Taine, spre iertarea păcatelor şi spre viaţă veşnică.

(cu voce tare):

Că tu eşti închinat şi prea slăvit, Dumnezeul nostru şi Unul – Născut Fiul Tău şi Duhul Tău prea Sfânt, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

(După aceasta, întorcându-se spre popor, zice):

Harul şi îndurările sfintei şi celei de o fiinţă, neziditei şi nedespărţitei şi închinatei Treimi, să fie cu voi cu toţi.

Poporul: Şi cu duhul tău.

Diaconul: Cu frica lui Dumnezeu, să luăm aminte.

Preotul *(ridicând pâinea, zice în sine):* Doamne Sfinte, Cela ce întru sfinţi Te odihneşti, sfinţeşte-ne pe noi cu cuvântul harului

Tău şi cu venirea prea Sfântului Tău Duh, că Tu ai zis, Stăpâne: „Fiţi sfinţi, că sfânt sunt Eu, Domnul Dumnezeul vostru:”

(şi următoarea rugăciune):

Dumnezeule necuprins, Cuvinte, Cel de o fiinţă cu Tatăl şi cu prea Sfântul Duh, împreună veşnicule şi nedespărţite, primeşte de la mine, păcătosul, cântarea cea curată lângă sfânta şi fără de sânge jertfa Ta, ca împreună cu heruvimii şi serafimii, să strig şi să zic *(apoi rosteşte):*

Sfintele Sfinţilor.

Poporul: Unul Sfânt, Unul Domn Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl, împreună cu Sfântul Duh, căruia I se cuvine slava în vecii vecilor.

Diaconul: Pentru ajutorul şi mântuirea Prea Sfinţitului Părintelui şi Arhiepiscopului nostru (...) şi pentru tot sufletul întristat şi necăjit, care are nevoie de mila şi ajutorul lui Dumnezeu, pentru întoarcerea celor rătăciţi, tămăduirea celor bolnavi, eliberarea celor robiţi, odihna celor mai înainte adormiţi părinţi şi fraţi ai noştri, toţi cu osârdie să zicem, Doamne miluieşte.

Poporul: Doamne miluieşte.

(În timp ce diaconul rosteşte cele de mai sus, preotul frânge pâinea şi ţinând cu dreapta jumătate şi cu stânga cealaltă jumătate, cufundă pe cea din dreapta în potir şi zice):

Unirea prea sfântului trup şi cinstitului sânge al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

(Şi îndată începe a tăia bucăţi şi punând o părticică simplă în potir, zice):

Unitu-s-au, sfinţitu-s-au şi desăvârşitu-s-au aceste Sfinte Daruri, în numele Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, căruia i se cuvine mărirea şi puterea în veci.

(După aceasta, toarnă apă caldă în potir).

Diaconul: Cu pace, lui Hristos să cântăm.

Poporul *(chinonical)***:** Gustaţi şi vedeţi că Hristos este Domnul. Aliluia.

Preotul *(se roagă în taină, înainte de Sfânta Împărtăşanie):* Stăpâne, Hristoase, Dumnezeul nostru, pâinea cea cerească, hrana a toată lumea, greşit-am la cer şi înaintea Ta şi nu sunt vrednic a mă împărtăşi de sfintele şi prea curatele Tale Taine; dar pentru bunătatea Ta şi îndelunga Ta răbdare negrăită, învredniceşte-mă ca fără de osândă şi neînfruntat să mă împărtăşesc cu prea sfântul trup şi cinstitul sânge, spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci.

(După aceasta, se împărtăşeşte preotul cu trupul şi sângele şi dă apoi şi diaconului. Când ridică diaconul discul şi potirul ca să-l arate poporului, zice:)[17]

Diaconul: Doamne, miluieşte.

Preotul *(cu voce tare)***:** Slavă lui Dumnezeu, Celui ce ne-a sfinţit şi ne sfinţeşte pe toţi.

Diaconul: Înalţă-Te peste lumi, Dumnezeule, şi peste tot pământul; slava şi împărăţia Ta rămân în vecii vecilor.

Preotul *(cu voce tare)***:** Binecuvântat este numele Domnului Dumnezeului nostru în vecii vecilor.

Diaconul: Cu frica lui Dumnezeu să vă apropiaţi.

Poporul *(după împărtăşire cântă)***:** Umple gura mea de lauda Ta, Doamne, şi de bucurie buzele mele, ca să laud slava Ta.

[117] Aici trebuie avută în vedere rânduiala împărtăşirii clerului. De aceea, această lucrare trebuie să se facă în taină, iar corul să cânte, ca de obicei, cântările pe care şi le-a ales pentru acest moment al slujbei.

Mulţumim Ţie, Hristoase Dumnezeul nostru, că ne-ai învrednicit a ne împărtăşi cu trupul şi sângele Tău, spre iertarea păcatelor şi viaţă veşnică. Ne rugăm să ne păzeşti pe noi neosândiţi, ca un bun şi iubitor de oameni.

Preotul *(după ce s-au împărtăşit toţi, zice următoarea rugăciune a tămâierii)***:** Veselitu-ne-ai pe noi, Dumnezeule, întru unirea cu Tine şi Ţie îţi aducem laudă de mulţumire, rodul buzelor, mărturisind harul Tău. O dată cu tămâierea aceasta, să se înalţe către Tine, Dumnezeule, şi să nu se întoarcă deşartă, ci dăruieşte-ne prin aceasta bunul miros al prea Sfântului Tău Duh, mirul cel prea curat, neîmpuţinat; umple gura noastră de laudă şi buzele noastre de veselie şi inima de bucurie şi desfătare în Iisus Hristos, Domnul nostru, cu care împreună bine eşti cuvântat şi cu prea Sfântul Tău Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

Diaconul: Iară şi iară, cu pace, totdeauna Domnului să ne rugăm.

Ca să ne fie nouă împărtăşirea sfintelor Sale spre depărtarea a tot lucrul rău, spre merinde a vieţii veşnice, spre împărtăşirea şi dobândirea Sfântului Duh, să ne rugăm.

Pe Prea Sfânta, Prea Curata, Prea Slăvita, Binecuvântata Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii şi drepţii pomenind-o, pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Poporul: Ţie, Doamne.

Preotul *(în timp ce diaconul zice cele mai de sus, se roagă în taină)***:** Dumnezeule, Cela ce pentru multa şi negrăita milostivire Te cobori la slăbiciunea robilor Tăi, învrednicindu-ne a fi părtaşi la această masă cerească, să nu ne osândeşti pe noi păcătoşii, Stăpâne, pentru împărtăşirea de prea curatele Tale Taine, ci păzeşte-ne, Bunule, întru sfinţenie, ca învrednicindu-ne de prea Sfântul Tău Duh, să avem parte în moştenire cu toţi sfinţii care din veac bine au plăcut Ţie în lumina feţii Tale, prin îndurările Unuia – Născut Fiului Tău, Doamne şi Dumnezeul şi Mântuitorul

nostru Iisus Hristos, cu care împreună eşti binecuvântat, cu prea Sfântul şi bunul şi de viaţă făcătorul Tău Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

(cu voce tare): [18]

Că s-a binecuvântat şi s-a sfinţit şi s-a preamărit prea cinstitul şi de mare cuviinţă sfânt numele Tău, al Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Poporul: Amin!

Preotul: Pace tuturor.

Diaconul: Capetele noastre Domnului să le plecăm.

Poporul: Ţie, Doamne.

Preotul *(în sine):* Dumnezeule cel mare şi minunat, caută pe robii Tăi, că Ţie am plecat grumajii, şi tinde mâna Ta cea puternică şi plină de binecuvântări şi binecuvântează poporul Tău şi păzeşte moştenirea Ta, ca pururea şi fără încetare să Te slăvim pe Tine, singurul Dumnezeul nostru viu şi adevărat, sfânta şi cea de o fiinţă Treime, Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh.

(cu voce tare):

Că Ţie se cuvine şi se cade de la noi toţi toată slava, cinstea, închinăciunea şi mulţumirea Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Poporul: Amin!

Diaconul: Cu pacea lui Hristos să plecăm.[19]

[118] Înainte de acest ecfonis preotul strange antimisul şi rosteşte ecfonisul de încheiere binecuvântând cu Sf. Evanghelie. Astfel, toate sunt aduse la locul şi timpul lor.
[119] "Cu pace să ieşim... „

Preotul *(stând pe amvonul din mijlocul bisericii, zice):* Din putere în putere mergând şi plinind toată dumnezeiasca Liturghie în Biserica Ta şi acum, ne rugăm Ţie, Doamne, Dumnezeul nostru, învredniceşte-ne pe noi de desăvârşita Ta iubire de oameni; învaţă-ne pe noi calea dreptăţii, întăreşte-ne întru frica Ta, pe toţi ne miluieşte şi vrednici ne arată de cereasca Ta împărăţie întru Hristos, Domnul nostru, cu care Ţi se cuvine slava, cinstea şi puterea, împreună şi cu prea Sfântul Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor.

(După aceasta, preotul intră în Sfântul Altar).

Diaconul *(către popor, în chip solemn şi cu seninătate)***:** Mergeţi cu pace.[20]

Preotul *(în sine):* S-a binecuvântat Dumnezeu, Cel ce ne binecuvântează şi ne sfinţeşte pe noi prin împărtăşirea sfintelor şi prea curatelor Sale Taine, acum şi pururi şi în vecii vecilor. Amin!

[220] Iarăşi “Cu pace să ieşim… „, după care preotul rosteşte binecuvântarea şi apolisul.

Scurt istoric despre viaţa Sfântului Iacob, fratele Domnului

Liturghia Sfântului Iacob

În calendarul Bisericii Ortodoxe se aminteşte despre trei apostoli ai Mântuitorului, cu numele de Iacob şi anume: Sfântul Apostol Iacob – zis cel Mare – fratele Sfântului Apostol Ioan Evanghelistul, fiii lui Zevedeu; Sfântul Apostol Iacob al lui Alfeu – zis cel Mic – şi Sfântul Apostol Iacob, fratele Domnului – zis şi cel Drept. Mă voi ocupa în mod special de Sfântul Iacob cel Drept, adică fratele Domnului având în vedere scopul acestei lucrări reprezentat de Sfânta Liturghie ce-i poartă numele.

Pe acesta Biserica îl pomeneşte cu slujbă specială pe data de 23 octombrie şi mai este pomenit împreună cu strămoşii după trup ai Mântuitorului (David, Iosif şi Iacob) în duminica de după Naşterea Domnului.

Acest apostol nu a făcut parte din numărul celor 12, ci se crede că ar fi fost în rândul celor 72.În Sfânta Scriptură se face vorbire despre el în mai multe rânduri, şi anume: Matei XII, 55; Marcu VI, 3;Fapte I, 14;XII,17 etc.

Dar Sfânta Tradiţie şi Scrierile apocrife ni-l înfăţişează în mai multe rânduri prezentându-l ca şi copil în curtea lui Iosif logodnicul, când Iosif o aduce de la Templu pe Sfânta Fecioară, copilul o întâmpină şi prinzând-o de mână i se adresează cu apelativul de mamă, profeţind astfel chemarea Mariei de Maică a lui Dumnezeu şi mamă a noastră. Tot tradiţia susţine că Iisus Domnul la vremea majoratului intrând în conflict cu fraţii lui Iacob, adică Simeon şi Iuda, a plecat de acasă şi neavând unde să-şi plece capul, Iacob îi dă prin testament o parte a averii sale din Capernaum şi în aceste condiţii este numit “Fratele Domnului”.

Sfântul Iacob este numit în acest context şi “cel drept”, ca unul ce a făcut împărţire dreaptă cu Dumnezeu, dar şi pentru viaţa lui curată şi feciorelnică şi pentru că apoi i-a urmat Domnului până la sfârşitul vieţii sale, sfârşit ce a avut loc înainte

de dărâmarea Ierusalimului, în anii 70, când a fost aruncat de pe aripa Templului în timp ce predica.

Sfântul Iacob este cunoscut din Tradiţie ca fiind primul episcop al Sionului. În acest sens este şi pomenit de sfintele cântări din ziua sfântului:

“Cu raza cea de foc a Dumnezeiescului Duh luminându-te, creştinătăţii te-ai arătat dumnezeiesc frate al lui Dumnezeu, Iacobe; pentru aceasta şi cu haina mai cinstită a preoţiei legii ca pe Aron cel de demult te-a îmbrăcat cel ce pentru milostivire întru frăţie te-a primit...” sau: ”adunarea apostolilor te-a ales pe tine a fi întâi sfinţilor în sfântul Sion al lui Hristos, făcătorului de bine ca pe cel ce ai fost rudenie naşterii Lui cea după trup şi frate şi împreună călător şi următor urmelor lui Hristos , Iacobe.” (vezi Mineiul pe octombrie, ziua 23).

Ţinuta exterioară ca şi cea morală a Sfântului Iacob întregesc şi mai bine icoana episcopului şi marelui liturghisitor. Mai întâi de toate, sfântul avea un comportament riguros faţă de legea mozaică, fiind o prezenţă activă la templu, dar şi respectat pentru moralitatea lui; având în vedere că mărturisindu-l pe Hristos şi urmând Lui a reuşit să se facă ascultat şi venerat. Sfaturile lui de părinte sufletesc şi mare preot se desprind din Epistola ce-i poartă numele: “...chemaţi preoţii Bisericii...”.

Ţinuta vestimentară era aceea a unui episcop în plină slujire. Tradiţia iconografică consemnează că acesta purta pe frunte o tăbliţă de forma unui cerc ce încă păstra steaua lui David. Părul era adunat în coadă împletită, purta perciuni după rânduiala nazireilor. Era îmbrăcat cu cămaşă albă, lungă, după modelul vechilor arhierei, dar şi premergător tradiţiei ortodoxe, adică veşmintele indiferent de culoare să aibă stiharul alb.

Tot tradiţia ni-l înfăţişează ca pe un mare iubitor şi împlinitor al canonului personal în vederea pregătirii pentru săvârşirea Sfintei Liturghii.

Se spune că bătea zilnic atâtea metanii încât avea corn în frunte (o bătătură ca un nod), iar genunchii erau ca de cămilă. Sigur că ne putem permite să anticipăm, cunoscând istoria semnului Crucii, că Sfântul Iacob practica deja însemnarea cu Sfânta Cruce şi binecuvântările ca în practica de astăzi a Bisericii.

Domnul nostru Iisus Hristos instituind Sfânta Liturghie la Cina cea de

Taină, “în primele zile ale creştinismului abia s-a plantat această sămânţă dumnezeiască”, urmând ca în epoca de aur a Bisericii să înflorească sub toate aspectele (Badea…).Aşadar, cel mai vechi şi mai preţios monument de literatură liturgică este Liturghia Sfântului Apostol Iacob, fratele Domnului, cel dintâi episcop al Ierusalimului..

Autenticitatea acestei liturghii a fost, pe de-o parte, mult combătută, iar pe de altă parte mult susţinută. Dar noi, aşa cum aflăm din ediţiile tipărite după cele mai vechi manuscrise, din scrierile Sfinţilor părinţi şi din experienţa marilor liturgişti, considerăm că Sfântul Iacob este totuşi cel care a fixat pe temeiuri apostolice sâmburele sau tiparul acestei opere în Biserica Ierusalimului, pentru ca mai târziu să îl şi înflorească.

Despre autenticitatea acestei liturghii mărturisesc, Proclu, patriarhul Constantinopolului (†447),părinţii sinodului trulan prin canonul 32:”Căci şi Iacob, fratele după trup al lui Hristos... şi Vasilie, arhiepiscopul Cezareeii, au scris liturghii mistice predându-le nouă.” Aşa mărturisesc şi Isaac, patriarhul armenilor, Teodor Balsamon, Marc, episcopul Efesului şi Pliniu II cel Tânăr(†114)în scrisoarea către împăratul Traian, unde vorbeşte despre adunările şi ritualul slujbelor creştinilor dintr-o anumită zi a săptămânii, adică duminica.

Nu este cu nimic supărător că pe parcurs s-au adăugat liturghiei iniţiale unele părţi care au înlocuit lungile citiri (paremii), specifice cultului vechi testamentar. Acestea sunt „Unule născut”, „Trisaghionul”, „Crezul” şi „Heruvicul” care apar la jumătatea secolului 5, dezvoltându-se pe parcurs, odată cu apariţia liturghiilor constantinopolitane (Sf. Ioan Hrisostomul şi Sf. Vasile cel Mare).

Această sfântă liturghie îmbracă forma unei lungi rugăciuni de cerere şi mijlocire a arhierelui sau preotului pentru poporul lui Dumnezeu aflat în diferite nevoi. Nu este o liturghie bazată pe dialog ca aceea a Sf. Ioan Hrisostomul, ci preotul rosteşte rugăciunile care sunt de o rară frumuseţe, iar poporul aprobă rostind răspunsurile ecteniilor. Pe un fundal de ison şi răspunsuri după fiecare rugăciune, această liturghie poate fi săvârşită cu o podoabă de gesturi la fel de frumoase ca la Liturghia Darurilor Înainte Sfinţite, deşi ea seamănă mai mult cu Liturghia Sf. Vasile cel Mare.

Urmărind îndrumările de pe marginea liturghiei ea poate fi săvârşită cu credinţă şi bucurie de fiecare preot de două ori pe an: la ziua sfântului, pe 23 octombrie şi în prima duminică de după Naşterea Domnului.

Mulţumesc lui Dumnezeu, Prea Curatei Maicii Sale şi Sfântului Iacob că m-au învrednicit să aduc la tipar această frumoasă şi dumnezeiască liturghie. Aceasta, ca o mulţumire ce o aduc în fiecare an de ziua Sfântului, cât şi pomenirea lui permanentă în rugăciunile personale, ca unul ce am avut bucuria să fiu prohirisit preot în ziua de 23 octombrie a anului 1983. Astfel, preotul este dator să săvârşească Sf. Liturghie în fiecare an în ziua în care a fost hirotonit preot, când, cu darul lui Dumnezeu împărtăşim aceeaşi stare sfântă şi încărcătoare de har dumnezeiesc de la început. Apoi, pomenirea sfântului din ziua respectivă, ca unul ce este împreună rugător către Dumnezeu şi mai ales ocrotitor al celui ce-l serbează.

Facă bunul Dumnezeu ca în viaţa fiecărui preot să fie cât mai multe asemenea sărbători. ◆[i]

Pc. Pr. Ic. Stav.
Adrian Beldianu
Mânăstirea Mihai Vodă
Bucureşti

Lucrrile ce au stat la baza acestei alcătuiri sunt:

I. I.I. - Dr. Badea Cireşan – Tezaurul Liturgic
II. II. II. - Ene Branişte – Liturghia specială – Sfintele Liturghii
III. III. III. - Dr. Teodor Tarnavschi – Despre Liturghiile Bisericilor Orientale, în „Candela", 1892, p. 324
IV. IV. IV. - Pr. Alexandru Ionescu – articol din „Glasul Bisericii" (iulie - august 1963)

Note speciale

Traducerea de faţă este făcută de prof. dr. Teodor Tarnavschi, după ediţia lui Assemanil, a lui Daniel şi Zawainson.

Aceasta este varianta bizantină (greacă) după textul editat de Serviciul Apostolic al Bisericii Greciei, ediţia VII, Atena, 1959.

Există şi varianta de rit sirian, a Bisericii din Malabar, compusă după 451 Calcedon, dar care are o expresivitate puţin vulgară, nepotrivindu-se pretenţiilor bizantine. Liturgiştii amintiţi mai sus afirmă că varianta greacă a fost folosită la noi de timpuriu, încă de la începuturile creştinismului, până la sfârşitul secolului V, când au apărut cele două liturghii constantinopolitane, a Sf. Ioan Hrisostomul şi a Sf. Vasile cel Mare.